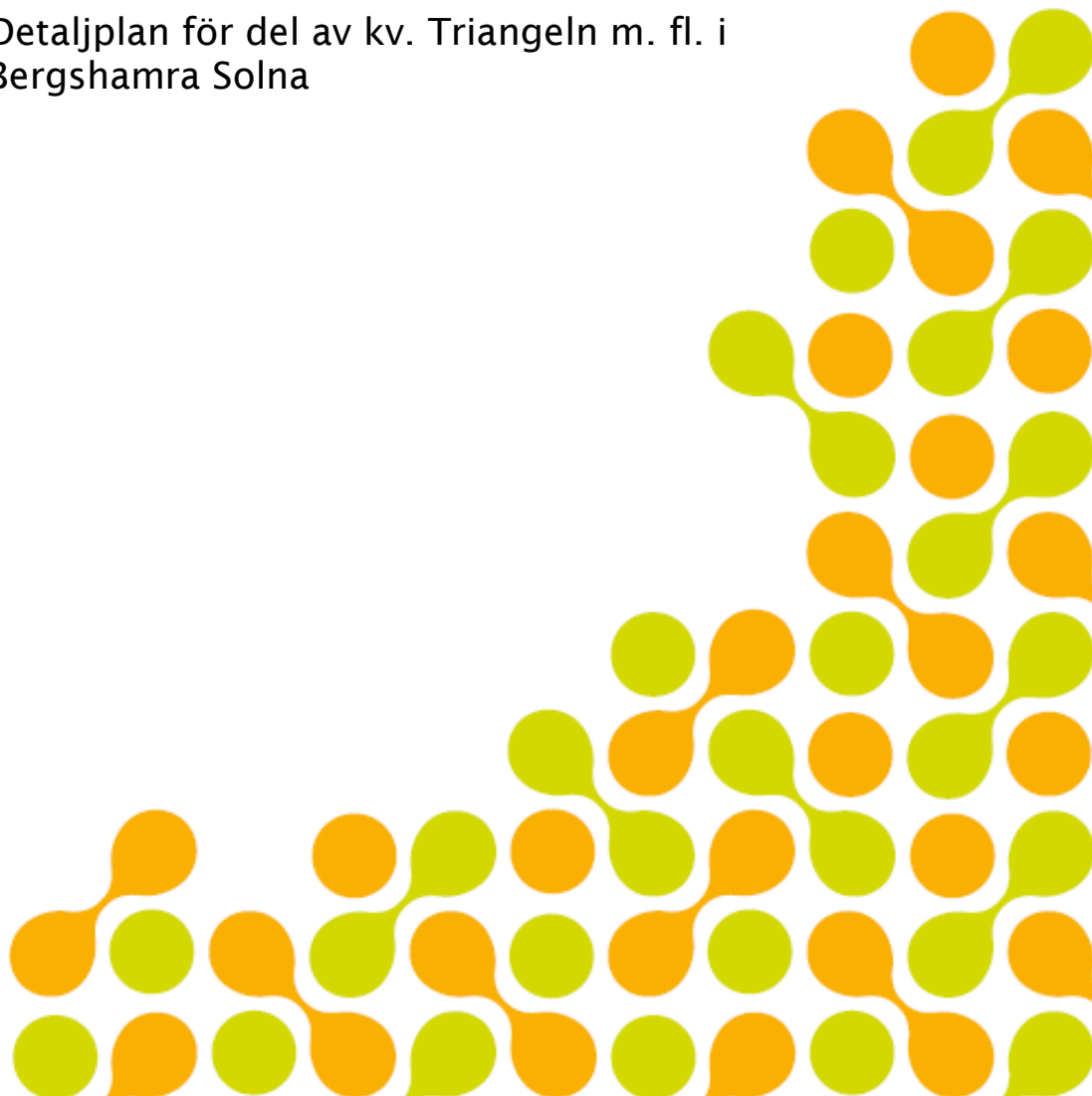

PM

UPPDATERING AV NATURVÄRDESIKENTERING

Detaljplan för del av kv. Triangeln m. fl. i
Bergshamra Solna

PM
2018-04-25

SAMMANFATTNING

Denna rapport kompletterar utförd naturvärdesinventering (NVI) för detaljplanen för del av kv. Triangeln i Bergshamra. Naturvärdesinventeringen återfinns i bilaga 1. För att göra denna komplettering genomfördes ett fältbesök 2018-04-17. Under fältbesöket mättes de relevanta trädens stamomkrets i brösthöjd med måttband, och trädens GPS-position registrerades. Tiden för fältbesöket var inte optimalt eftersom växtsäsongen inte startat ännu. Baserat på tidigare genomförd NVI förväntas inga naturvårdsintressanta örter eller andra växter växa i området utan syftet med den kompletterande inventeringen var träden då tidigare genomförd NVI inte mätt dess omkrets. Utöver detta behövdes utpekade gröna samband i området inventeras. Det finns ett antal träd som kan påverkas av detaljplanen och som skyddas genom tilläggsbestämmelser för nationalstadsparken. På grund av barriärer finns det inga fungerande gröna samband för marklevande arter inom området idag.

TRÄDEN

Den tidigare NVIn för detaljplanen genomfördes 2014. I den pekades ett antal träd ut som potentiellt värdefulla, bland annat några döda almar. Sedan inventeringen har dock en del hänt i fråga om naturvårdsinsatser, och flera av de utpekade träden har fällts. Vidare gjordes vid inventeringen ingen inmätning av träd, men eftersom föreskrifterna för Nationalstadsparken reglerar vilka träd som får fällas baserat på trädslag och stamdiameter, har en kompletterande inmätning av träden i området gjorts.

Enligt tilläggsbestämmelserna för nationalstadsparken¹ är det förbjudet att skada eller fälla skyddsvärda träd. Se *Tabell 1* för gränsvärden för skyddsvärda träd, och *Karta 1* för inmätta träd.

Tabell 1: Gränsvärden för stamomkrets ur "Tillägg för skydd av träd inom Kungliga nationalstadsparken" (2014). Träd som överskrider den angivna omkretsen kräver särskilt hänsynstagande och får ej avverkas utan marklov.

Trädslag	Omkretsgräns cm
Ek, alm, bok, avenbok, fågelbär, vildapel, rönn, oxel, hägg	60
Ask, lind, sålg, gran, pil, al	95
Alla övriga träd	125
Hasselknippen	300

---

¹ Tilläggplan P15/1. Tillägg till detaljplaner för skydd av träd inom Kungliga nationalstadsparken. Inom Bergshamra, delar av Frösundavik, Ulriksdal och kring Stallmästaregården, upprättad november 2014. Laga kraft 2015-01-09. Stadsbyggnadsförvaltningen Solna stad.

Karta 1: Flygbild över planområdet med träd som öververstiger angivna gränsvärden för stamomkrets markerade. De träd som kan komma att påverkas av planen är träd 1. tall å 145 cm, 2. lönn å 190 cm, 3. Två döda almar å 66 cm och 44 cm, 4. Sälg med tre stammar, varav två på 103 cm respektive 96 cm.

De träd som löper risk att skadas vid en exploatering är framförallt en klunga av olika arter som står i den inbuktning som är garagets sydöstra hörn. Här står bland annat två döda almar med stamomkretsar på 66 cm och 44 cm (se Bild 1.). Döda träd är extra skyddsvärda. De andra träden i klungan utgörs av triviallöf, mestadels asp, och stamomkretsen är inte betydande. Ett fågelbo observerades i en grenklyka. Dessa träd kan ha ett visst lokalt värde men saknar idag några högre eller regionala värden.

Invid trappan framför byggnadens sydvästra hörn står en flerstämmig sälg. Två av stammarna har en diameter av 103 cm, respektive 96 cm. Trots att trädet står mycket exponerat intill Roslagsvägen kan det förmodligen fylla en funktion som födokälla för insekter, framförallt under tidig vår, då sälgen blommar tidigt.

Det står en tall (145 cm omkrets) och en lönn (215 cm omkrets) nära vägen och infarten till garaget. Även dessa träd kan riskera att skadas vid en byggnation.

Behöver dessa träd avverkas i och med genomförandet av detaljplanen behöver detta föregås av en marklovsansökan om trädfällning. Avverkas träden bör döda veden tas omhand och placeras på lämpliga platser i, eller i närheten av, området för att främja vedlevande organismer.

De övriga större träden inom planområdet, framförallt lönnar längs med Bockholmsvägen och klibbalar längs med Älkistans strand bedöms ej påverkas av planförslaget.

Bild 1: Foto av klungan med träd invid garagets sydöstra hörn. Två av stammarna är döda almar med stamomkretsar på 44 cm respektive 66 cm. I övrigt triviallövv. Ett fågelbo i en grenklyka.

GRÖNT SAMBAND

I Solna stads grönplan samt i den fördjupade översiktsplanen för nationalstadsparken är olika delar av området utpekade som biologiskt samband. Inventeringen visar dock att området har karaktären av återvändsgränd, med Roslagsvägen och Roslagsbanan som kraftiga barriärer i väst, och kanalen Älkistan i söder. Detta innebär att i nord-sydlig riktning tar sig sannolikt bara fåglar och djur som är villiga att simma, och i öst-västlig riktning med största sannolikhet endast fåglar. Stranden på motstående sida utgörs dessutom delvis av en mur och är mycket brant.

Bedömningen är därför att det i dagsläget inte finns något fungerande grönt samband i området, men att djur möjligtvis kan röra sig längs med stranden mot Bockholmen.

BILAGA 1

Naturvärdesinventering

Området Sfären i Bergshamra i Solna kommun

Produktion: Enetjärn Natur AB 2014

enetjärn
natur ab

2014-10-30

Om dokumentet

Enetjärn Natur AB på uppdrag av Stena Fastigheter

Naturvärdesinventering – Området Sfären i Bergshamra i Solna kommun

Utredningen har genomförts under oktober 2014.

Följande personer har medverkat i inventeringen:

Mattias Lif – naturinventering, bedömningar och rapportering

Martin Lagerkvist – projektledning

Nic Kruys - kvalitetsgranskning

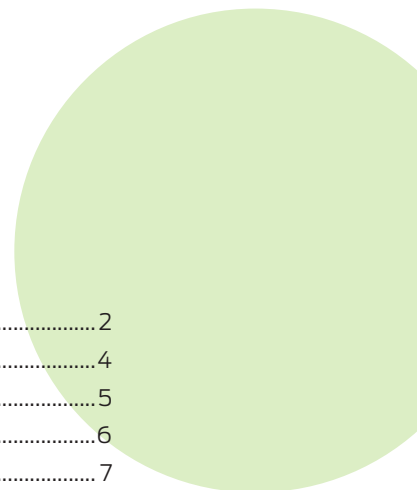
Samtliga är verksamma vid Enetjärn Natur AB.

Omslagsbild: Utsikt från P-husets översta plan österut över båtuppläggningsplatsen. I vänstra kanten syns några av de döda almarna i området

Samtliga fotografier: Enetjärn Natur AB om inte annat anges.

För kartor gäller © Metria

Innehåll

Om dokumentet	2
Sammanfattning.....	4
1 Inledning.....	5
2 Metodik.....	6
3 Inventeringsområdet och dess naturvärde	7
Allmän beskrivning.....	7
Beskrivning av miljöer och arter i inventeringsområdet.....	9
Naturvärdesbedömning	11
Närområdet och grön infrastruktur	11
4 Källor.....	13
Webbsidor	13
Litteratur	13

Sammanfattning

En naturvärdesinventering har utförts av området Sfären i sydöstra delen av Bergshamra i Solna kommun, inför planerad bostadsexploatering av området. Inventeringsområdet avgränsas av Roslagsvägen/Norrtäljevägen i väster, Bockholmsvägen i norr/öster samt en sprängd kanal (Ålkistan) i söder/öster. Inom det ca 1,7 ha stora området finns nu ett parkeringshus, en uppställningsplats för fritidsbåtar, en transformatorstation och en mindre byggnad som hör till tunnelbanan. Mellan dessa anläggningar finns grönytor med träd, buskar och markvegetation. Träden i området utgörs till största del av inhemska lövträd, men även enstaka barrträd och främmande trädslag förekommer. Vissa träd kan vara värda att beakta vid exploatering och om möjligt sparas. Naturvärdena knutna till dessa träd är för tillfället ganska ordinära men kan komma att utvecklas med tiden. Dessa träd kan till viss del även bidra till den gröna infrastrukturen som är viktig för många arter som förekommer i stadsnära miljöer. Inga rödlistade arter eller andra naturvårdsarter hittades vid inventeringen. Naturvärdet bedöms enligt nationell standard för naturvärdesinventering vara lågt.

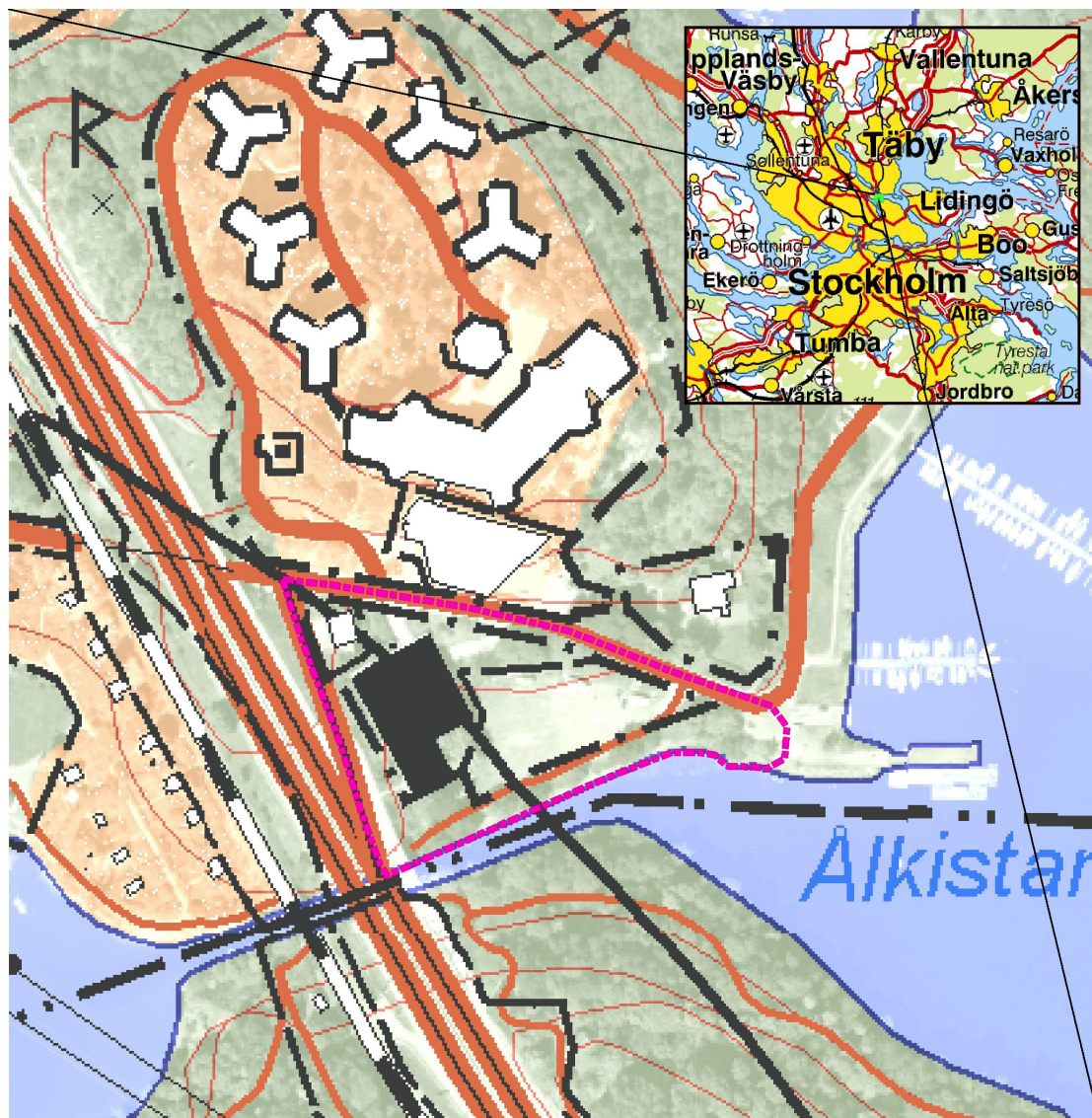
1 Stranden mot kanalen Ålkistan som förbinder Brunnsviken med Lilla Värtan utgörs av sprängsten. Bladvass och smal kavedun växer i vattnet.

1 Inledning

Med anledning av planerad exploatering i området Sfären i Bergshamra Solna har Enetjärn Natur på uppdrag av Stena Fastigheter gjort en naturvärdesinventering av området. Resultatet från naturvärdesinventeringen redovisas i denna rapport.

 Inventeringsområde

0 90 180 Meter

2 Fastighetskarta med markerat inventeringsområde.

2014-10-30

2 Metodik

I detta kapitel beskrivs hur inventeringen genomförts och vad som ligger till grund för de bedömningar som redovisas.

Fältbesök utfördes i mitten av oktober 2014 och naturvärdesbedömningen i rapporten stödjer sig på den nya nationella SIS standarden för naturvärdesinventeringar. I enlighet med denna standard har två bedömningsgrunder använts; art och biotop. Bedömningsgrunden art omfattar förekomst av rödlistade arter, naturvårdsarter och artrikedom. Bedömningsgrunden biotop omfattar biotopkvalitet, sällsynthet och hot. Naturvärdet bedöms i fyra olika naturvärdesklasser (1-4) samt lågt naturvärde.

Med naturvärde avses positiv betydelse för biologisk mångfald. Med biologisk mångfald avses mångfald inom arter, mellan arter och av ekosystem. I andra sammanhang kan naturvärde avse många olika aspekter såsom skönhet, upplevelse, geologi, kulturmiljö och olika ekosystemtjänster som till exempel vattenrening, fotosyntes och erosionskydd.

Vid naturvärdesinventeringen har fokus varit att identifiera eventuella naturvårdsarter och rödlistade arter i området samt beskriva förekommande biotopkvaliteter. Aktuella artgrupper är kärlväxter (inklusive träd) samt epifytiska mossor och lavar. Uppgifter om artförekomster har även sökts i ArtPortalen.

Biotopkvaliteter som eftersökts är framförallt trädstrukturer som håligheter, skador, död ved, savflöden och annat som indikerar viktiga livsmiljöer/substrat för olika arter.

Inventeringsinsatsen ska inte ses som en fullständig artinventering, utan fokus har följt ovanstående beskrivning.

Naturvärde

Med naturvärde avses i den här rapporten betydelse för biologisk mångfald.

3 Inventeringsområdet och dess naturvärde

I detta kapitel ges en översiktlig beskrivning av det inventerade området och dess naturvärde.

Allmän beskrivning

Inventeringsområdet har formen som en triangel (denna delen av Sfären kallas även Triangeln enligt karta) med olika långa sidor. Området avgränsas i väster av Roslagsvägen/Norrtäljevägen och den avfart som leder ner till Bockholmsvägen som i sin tur utgör avgränsningen mot norr och nordost. Stranden mot Ålkistan utgör gräns åt söder och sydöst. I områdets nordvästra hörn finns en transformatorstation och en busshållplats och strax sydväst därom ligger ett fyra plan högt parkeringshus som upptar cirka en sjättedel av hela inventeringsområdet. Översta planet av P-huset är utan tak och därifrån har man utsikt över båtuppläggningsplatsen åt öster och vattnet (Lilla Värtan) bortanför. Platsen för vinterförvaring av båtar utgörs av en grusad plan yta som upptar ca tredjedel av inventeringsområdet. Söder om P-huset finns ett "teknikum" som hör till tunnelbanan som passerar under områdets västra del

3 Parkeringshuset i bakgrunden och "teknikum" för tunnelbanan i förgrunden. Fotot taget från båtuppläggningsplatsens sydvästra del.

2014-10-30

parallellt med Roslagsvägens sträckning. Tillsammans utgör byggnaderna, infarter till P-huset, gångvägar, trappor och grusplanen för båtuppläggning s.k. hårdgjorda ytor som upptar drygt hälften av hela inventeringsområdet. Mellan dessa konstruktioner och mot områdets yttre begränsningar finns det grönytor med träd, buskar och fältskikt av örter och gräs.

4 Trappa upp till P-huset och gång/cykelvägen utmed Roslagsvägen. Stammen av en död alm syns till vänster och invid trappan växer jättelokans stora flikiga blad.

Beskrivning av miljöer och arter i inventeringsområdet

I områdets västra del mellan vägen (avfarten från Roslagsvägen) och P-huset växer yngre träd och buskar som lönn, alm, sälg, gran, fläder och någon införd buske/träd av släktet *Prunus*. På vägslutningen växer bl.a. jätteloka, renfana, kanadensiskt gullris, gråbo, ryssgubbe, åkertistel, flenört, stormåra, korsört, skogsfibbla och kålmalke. Norr om P-huset är syrener och främmande trädslag planterade (rödek *Quercus rubra* och *Prunus sp.*). Öster och sydöst om P-huset finns flera bukettartade almar som är döda, troligen på grund av almsjukan (en svampsjukdom som sprids med hjälp av almsplintborrar).

Mellan Bockholmsvägen och båtupplaget finns förutom de döda almarna i västra delen även flera lönnar, en tall, levande alm som är endast något påverkad av almsjuka och lind. Lav- och mossfloran på de förhållandevis skuggade stammarna är sparsam men följande arter noteras; blemlav (*Phlyctis argena*), blågrå mjöllav (*Lepraria incana*), vägglav (*Xanthoria parietina*) och obestämd kantlav (*Lecanora sp.*). På nedfallen lindgren hittades även skrynkelav (*Parmelia sulcata*) och finlav (*Physcia tenella*). I buskskiktet finns syren, snöbär, jätteslide och en bestämd ros. Kring nedfarten till P-huset samt under och strax utanför ovan nämnda träd noterades i fältskiktet vitplister, hundäxing, löktrav, skelört, brännässla, pepparrot, stormåra, häckvicker, ogräsmaskros, hallon, revfingerört, vitklöver, brunört, smultron, våtarv, nejlikrot, gråbo, kärleksört, äkta johannesört, jordreva, blekbalsamin och ullig kardborre. Ett trastbo syntes i en grenlyka i ett av träden. Biotopkvaliteter; några äldre och grövre (40-60 cm i diameter) ädellövträd; lönn, alm och lind. Flera döda stammar (10-30 cm i diameter) av alm samt enstaka döda grenar på levande träd.

Stranden utgörs av sprängsten och i vattnet i den östra delen växer bladvass och smal kaveldun. Mellan båtuppläggningsplanen och stranden är det en smal remsa med glest stående träd och annan vegetation som i östra änden utvidgas till en liten dunge där det växer bl.a. knäckepil, lönn, apel, klibbal, rosbuske, skräppa, åkervinda och femfingerört. Här finns en högstubbe av fågelbär och en grovbarkig stam av levande knäckepil med exponerad död ved. I sydöstra kanten av den grusade båtförvaringsplanen noterades bl.a. harkål, vit sötväppling och pärleternell. Utmed södra delen av grusplanen växer några klibbalar och någon vårtbjörk samt två stammar av en trädformig ärtväxt, troligen Robinia. På en av klibbalarna noterades en liten stamskada med ett litet savflöde och på en annan klibbal en större stamskada med exponerad ved ca 6 m upp på stammen som någon hackspett hackat ur ett par hål i. I sydöstra delen går det en stig från grusplanen till en trappa som leder stigen vidare under motorvägen. Dessutom går det en trappa upp till P-husets sydvästra del som viker av och upp till gång/cykelvägen uppe på Roslagsvägen. Här i sydväst finns en dunge med medelålders asp närmast vattnet. På dessa växer bl.a. cypressfläta (*Hypnum cupressiforme*) och asplav (*Lecidella elaeochroma*). I ett hägglikande träd söder om P-huset noterades ett par rester av risbon (skata). Unga skott av tysklönn finns även här.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att det i området förekommer en blandning av inhemska, naturligt uppkomna växter och främmande arter som planterats medvetet eller som spridits in i området omedvetet. Flertalet av växterna som noterats förekommer naturligt i skogar, gräsmarker, bryn eller på stränder men kan även förekomma i mer urbana miljöer. Vissa av arterna är prydnadsväxter som man planterar i parker eller trädgårdar och som till viss del sprider sig på egen hand. Några av de i området

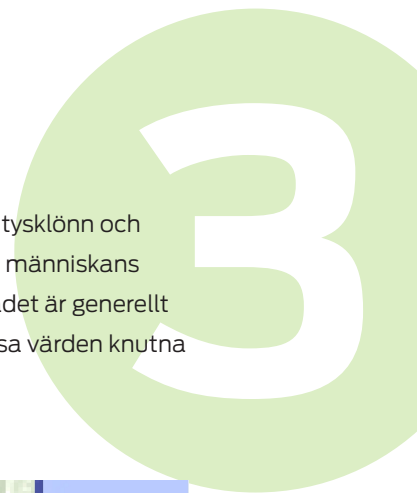
5 Foto från Roslagsvägen över Ålkistan och i överkant skimtar Lilla Värtan.. Till vänster lövverk av aspdunge i områdets SV del.

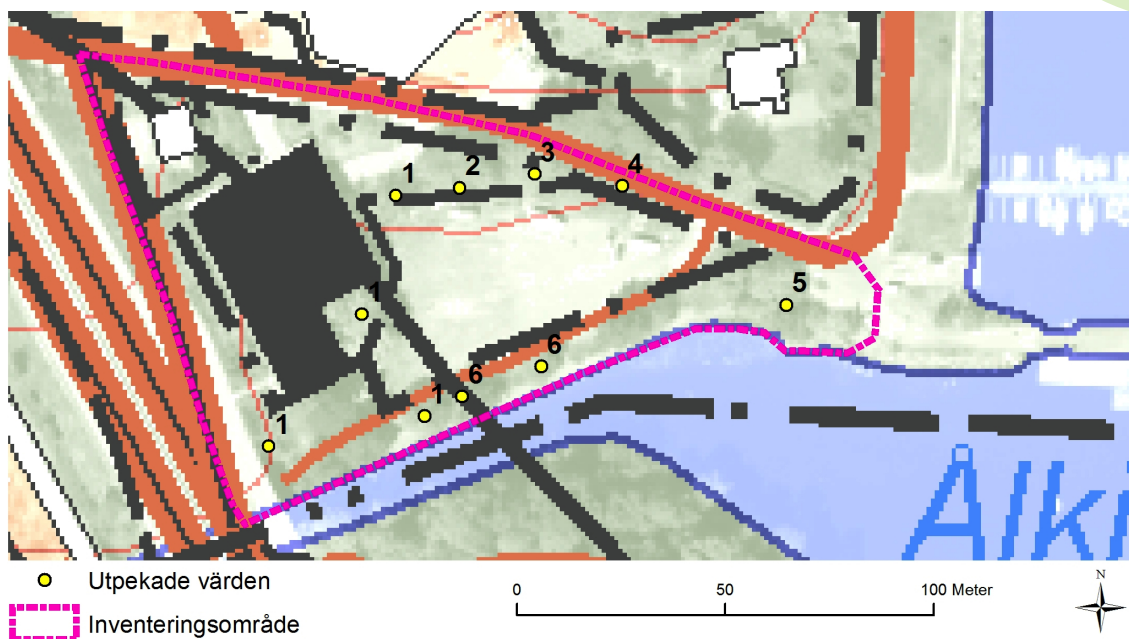
6 Klibalstam med ett litet savflöde. Savflöden utgör näringskälla för bl.a. fjärilar, getingar och andra insekter. I barksprickorna syns blågrå mjöllav (*Lepraria incana*) som är en vanlig och skuggtålig art.

2014-10-30

förekommande växterna (t.ex. jätteloka, kanadensiskt gullris, jätteslide, blekbalsamin, tysklönn och snöbär) är så kallade invasiva arter, det vill säga främmande arter som kommit in med människans hjälp, etablerat sig och sprider sig kraftigt i den nya miljön. Miljöerna i inventeringsområdet är generellt kraftigt påverkade av mänsklig verksamhet och naturligheten är låg. Det finns dock vissa värden knutna till de döda almarna och lite äldre träden i området (karta i bild 7).

7 Karta med utpekade värden. 1. Däda almar. 2. Lönn cirka 50 cm i diameter. 3. Levande alm. 4. Lind cirka 60 cm diameter. 5. Högstubbe fågelbär och knäckepil med exponerad död ved. 6. Två klibbalor 40-50 cm i diameter. Den ena med savflöde och den andra med stamskada/exponerad ved.

Dessa träd kan vara värda att beakta vid exploatering och om möjligt sparas. Naturvärdena knutna till dessa träd är för tillfället ganska ordinära men med tiden kommer högre värden att utvecklas. Dessa träd kan till viss del bidra till den gröna infrastrukturen som är viktigt för många arter som förekommer i stadsnära miljöer.

Naturvärdesbedömning

Inventeringsområdet faller under naturtypen "infrastruktur och bebyggd mark". De båda bedömningsgrunderna art och biotop bedöms till *obetydligt artvärde* respektive *obetydligt biotopvärde* vilket sammanvägt ger ett **lågt naturvärde** för området. Vid inventeringen hittades inga rödlistade arter eller arter som signalerar höga naturvärden. Det finns inte heller några uppgifter om sådana arter i tillgänglig dokumentation, och det saknas anledning att misstänka förekomst av sådana arter. Förekomsten av

invasiva arter drar dessutom ner artvärdet. Det låga biotopvärdet grundas på avsaknad av naturlighet, naturliga processer och strukturer. Det finns vissa värdeelement knutna till de döda träden och de lite äldre träden men de motiverar inte en högre klassning.

Närområdet och grön infrastruktur

Sfären ligger inom Nationalstadsparken och i närområdet finns flera fina grönområden med högre naturvärden. Strax söder om inventeringsområdet, på nordvästra delen av Norra Djurgården, finns en blandadellövskog präglad av tidigare slåtter och bete där man delvis återupptagit hävden. Ca 500 m åt SV ligger Pipers park och bortanför den Tivoliudden, områden med mycket värdefulla trädmiljöer (lövskogar och gräsmarker med framförallt gamla grova ekar) och sällsynta arter från flera olika organismgrupper knutna till de gamla träden. Uppgifter i Trädportalen visar att det finns efter flera värdefulla träd (björk, ek, lind och tall) i lövskogsmiljön längst i norr på Norra Djurgården samt ett stort antal träd (främst skogsek) vid Pipers park och Tivoliudden. Även i de närliggande bostadsområdena i Bergshamra finns det en hel del träd sparade som fungerar lite som broar eller vägar (grön infrastruktur) för många organismer mellan de mer värdefulla trädmiljöerna. Det är viktigt att försöka behålla dessa korridorer och spridningsvägar. Alla träd behöver inte vara gamla eller ha höga naturvärden för tillfället för att vara värda att sparas, det är även viktigt att det finns en spridning i ålder för att i framtiden överbygga generationer och kunna ersätta de gamla träden som dör. De lite äldre träden i inventeringsområdet kan bidra till att det även framöver finns ett nätverk av gröna strukturer i området.

4 Källor

Webbsidor

Uppgifter om växt och djurförekomster har hämtats från www.artportalen.se 2014-10-22

Uppgifter om värdefulla träd i närområdet har hämtats från Trädportalen [www.tradportalen .se](http://www.tradportalen.se) 2014-10-22

Litteratur

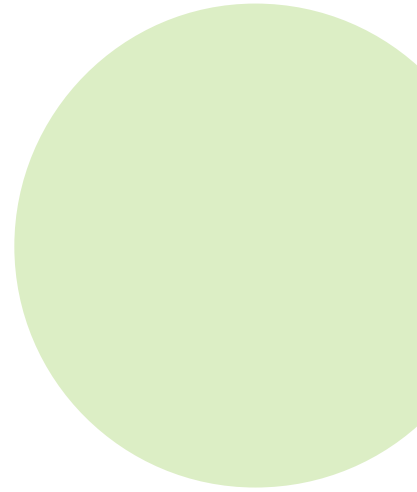
Nitare, J., 2000: *Signalarter - Indikatorer på skyddsvärd skog*, Skogsstyrelsens Förlag

SIS Swedish Standards Institute 2014: Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) _ Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. Svensk standard SS 199000:2014.

SIS Swedish Standards Institute 2014: Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) _ Komplement till SS 199000. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014.

enetjärn
natur ab

På uppdrag av

Stena Fastigheter

2014-10-30